

circa collectionem canonum, quam libris tredecim Anselmus absolvit, et *Anselmi Decretum* quidam appellant. Eam suis numeris absolutam a mendis et erroribus expurgatam, notisque, ubi oportuerit, illustratam, Deo propitiante, aliquando in lucem proferemus.

Quæ vero sequuntur opuscula, Arnoldus Uvion tribuit S. Anselmo (Uvion in notis ad diem 18 Martii), eaque exstare, et Anselmo ascribi in codicibus prægrandibus membranis bibliothecæ cœnobii S. Benedicti Mantuani testatur Possevinus (in Appar.). Eminentissimus dominus Franciscus cardinalis Barberinus, Benedictini ordinis protector, pro sua erga me veteri ac peculiari benignitate, atque innata in omnes bonarum litterarum cultores benefica propensione, curavit inde fide integra hoc exemplar transmitti. Atqui illa eloquio humiliora, quam quæ tanti viri præferant graviatam, alicui videbuntur. Verumtamen conjecturæ quæ ex styli varietate efformari solent, leves frequenter apparent et fallaces; quippe manifestum est non eundem in universis operibus suis sermonem methodumque servare sacros doctores, præsertim eos qui præter doctrinæ excellentiam, vitæ addunt sanctitatem, et pietatis igniculis incensi frequenter seruntur in Deum. Dei verbis alios quandoque gravius reprehendunt, suis precibus aliquando Deum humiliter pro se interpellant. Pro rei et argumenti varietate modo extollunt, modo deprimunt sermonem, nec eodem vocis tenore agendum judicant cum Ecclesiæ persecutore et cum mundi conditore. Spiritus intus alit humiles cordis cogitationes, et foris edit lenes vocis susurros, in conspectu illius pro cuius bonorum in spiritu vehementi plerumque clamant, et quasi tuba exaltant vocem suam, annuntiantes populo scelera eorum, et domibus principum peccata eorum. Cum quo quis loquitur, et de qua re agitur expendendum, adeoque temperandi sermones, ut undequaque conveniant. Anselmus modo cum Henrico tyranno in acie pugnat, modo contra schismaticos scriptis tonat, attamen in cubiculi penetralibus *divinum semper aliquid intus agitabat, et contemplabatur caelestis* (In Vita num. 30), quæ reverenti deinde promebat eloquio. Nihil ergo mirum si graviter doceat, et humiliter oret; si sacras Scripturas in tyrannos acriter contorqueat, et divina mysteria humiliatæ mentis meditetur affectu. *Multos libellos propriis manibus conscripsisse* Vitæ auctor recenset (num. 25). Quid si inter istos isti? Certe in ipsa illa domo in qua vitam monasticam et contemplativam professus est, omnes isti qui sequuntur, contemplationum libelli, præfixo ad singulos ejus nomine, diligenter conservantur. Liceat itaque præcedentibus opusculis ista subtexere, saltem ne pereant.

I.

MEDITATIO IN ORATIONEM DOMINICAM.

1. *Pater noster, qui es in cœlis, sanctificetur nomen tuum, etc.* O summa clementia! O ineffabilis benignitas! O mira dignatio! O longitudo, latitudo, sublimitas, et profundum charitatis divinæ! Vilissimum lotum sum, detestabilis sanies, nequissima creatura, et tamen Deus deorum, Rex regum et Dominus dominantium, se meum Patrem dicit. *Cum oratis, inquit, dicite: Pater noster, etc.* Ex quo hoc dicit ipsa Veritas, verissimum est. Et scio quod plus sine comparatione me diligit quam pater carnalis vel mater, imo quam ego ipse. De tanto ergo Patre elevabitur cor meum ut aquila, et jam hujus cœli inferiora contemnam. Quid ultra mihi de terrenis honoribus qui sum filius Dei? Majus dedecus esset mihi appetere quantumcumque magnum honorem terrenum quam filium imperatoris appetere latrinæ officium. Quid ultra mihi de terrenis divitiis qui regni æterni sum hæres? Ignominiosius esset mihi de quantumcumque magnis divitiis terrenis curare quam primogenitum imperatoris de limo equorum suorum. Quid ultra mihi de deliciis carnalibus, de terrenis, quantumcumque magnis? Detestabilis esset mihi filio Regis summi affici in quantumcumque allectiva creatura quam filium imperatoris in sanie fetidissima. Quid bonum, quid pulchrum, quid utile, quid desiderabile me allicere potest qui hæres sum fontis omnis pietatis, et boni? Omnia respectu illius non sunt nisi quædam similitudo et umbra. Accedam ergo ad Patrem meum, qui nihil aliud vult nisi ut habeam eum. Nunquid ergo negli-

gens ero? Nunquid pausabo? Nunquid aliis intentus ero? Certe cum impetu, omnibus postpositis, curram ad eum. Sufficit mihi, si habeo Patrem meum, et ideo toto corde tendam in eum. Non aspiciam, non aliud videbo nisi Deum meum, quia oculus mentis meæ totus tendit in illum, quia nimis allexit animum meum. *Pater noster.* O mel, et favum in ore meo, cum te Deum meum, Patrem meum voco! O dulcedo indicibilis! O jucunditas inæstimabilis! O jubilatio ineffabilis, cum audeo te Patrem vocare! O exultatio! O admiratio! O medullaris modulatio! Quia Pater meus es tu. Quid ultra prætendam? Quid ultra dicam? Quid ultra petam? Pater meus es tu.

2. Sed ubi es, Pater mi? ubi es, si ubique es? imo quia ubique, quomodo cœlum tibi sedes est? Sed ideo, benignissime Domine, vis ut dicamus *Pater noster, qui es in cœlis*, ut nos a terrenis ad cœlestia eleves, ubi maxime tua potentia, sapientia, et bonitas elucescit; ut ibi, mi pater, sit semper tecum conversio et conversatio nostra, ut a te cœlestia, non terrena, petamus; aut certe ut, nos spirituales cœli facti, in nobis sit habitatio tua. Quid ergo nos tardabit? Quid nos retrahet? Quid impedimenta parabit quin cœlestem, non terrenam, vitam ducamus, ut in nobis sit habitatio tua? O digna admiratio, mira dignatio, et dignissima habitatio Christi in nobis! Ego sædissimus filius et abominabilis peccatorum latrina, valeo esse ex immensa Dei mei clementia tabernaculum ejus. Et qui sum ple-

aus sanfte et fetore, ero sanctum Dei templum, A sapientiae sedes, et habitaculum Spiritus sancti! O felix dies! O beata hora cum talem hospitem possidebo! Tenebo eum, nec dimittam eum, donec introducam eum: imo ipse introducat me in domum illius, quae sursum est Jerusalem, matris meae, et in cubiculum genitricis meae, scilicet in intimam contemplationis quietem, ubi cubant, ubi quiescunt animae delicatae (Cant. iii).

3. *Pater noster, qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum*, etc. O quam bene sequitur, quam optime continuatur, quam elegantissime ordinatur petitio ad praedicta, scilicet *Sanctificetur nomen tuum ad Pater noster, qui es in caelis*, quia filialis devotio, caelestis contemplatio totum animum reverentis filii convertit in Patrem caelestem, ut clamet, et dicat: *Sanctificetur nomen tuum*, quasi dicat: Non terrenas divitias, delicias, et honores peto, sed ut sim in te totus conversus, sim totus divinius. *Sanctificetur nomen tuum*, ut scilicet pars mea rationabilis, tua sapientia illustrata, omni errore et ambiguitate et tenebrositate purgata, habeat sanctissimam, id est purissimam notitiam tui.

4. *Adveniat regnum tuum*, ut mea irascibilis [f. voluntas], tua potentia roborata, ad sublimitatem tui regni descendat. *Fiat voluntas tua*, ut mea concupiscibilis, tua bonitate dulcorata, imo tua charitate perfecta plene tuo beneplacito quiescat, ut ex vera dilectionis amicitia sit idem velle et nolle. Vel, *sanctificetur nomen tuum*, quantum ad puram notitiam intellectus. *Adveniat regnum tuum*, quantum ad fervens desiderium affectus.

5. *Fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra*. Quantum ad perfectum obsequium effectus. Sanctificetur ergo in nobis nomen tuum, quod ab aeterno sanctissimum est, ut quidquid videmus, quidquid audimus, quidquid intelligimus et sentimus, totum ad sanctissimi tui nominis ordinemus; ut sic in nobis nomen tuum sanctum sit, sine terra et purum, ut excussi et purgati ab omni curiositate et vanitate et omni inutili phantasia, te solum in omnibus agnoscamus semper, piissime et sanctissime Pater; mentis nostrae oculus ad te lumen aeternum incessabiliter dirigatur; semper te qui in omnibus, et a quo omnia sunt, in omnibus te intuear, in omnibus te agnoscam. O quam dulce lumen et delectabile a te sole iustitiae nunquam mentis intuitum amovere! O quam dulcis, quam amabilis, quam admirabilis oculis nostris tuorum claritas radiorum! *Sanctificetur ergo nomen tuum. Adveniat regnum tuum*. Nunc, Domine Deus, regnum hujus mundi occupavit animam meam, imo totam dissipavit, totam laceravit, totam saevavit, totam denigravit, sponsam tuam dilectam, animam meam, totum cor meum, totum animum meum, totum affectum meum vanitas, imo foeditas hujus mundi. Ideo non nisi quae mundi sunt sentio, quae carnis sunt appeto, et sola terrena cogito et affecto. Factus sum hujus mundi cinis, et sub hujus mundi principe sollicite

studeo militare. Sed, Domine, nonne creatura tua scem? Ergo *adveniat regnum tuum*, ut princeps hujus mundi ejiciatur foras, tu solus in me regnes, tu solus inhabites mentem meam, totum me occupet regnum tuum, totum sibi vindicet desiderium meum, solus reficias affectum meum. Quid quero? Quid volo? Quid desidero? Quo vagor? Quo discuro? cur distrahor? Sufficit mihi, Domine, regnum tuum, ergo *adveniat regnum tuum*. Nihil de caetero cogitem, nihil desiderem, nihil affectem, nisi regnum tuum; sit ibi refectio mea, sit ibi habitatio mea, sit ibi tota conversatio mea. Tu solus bonus, tu solus pulcher, tu solus amabilis, tu solus desiderabilis animarum amator. Tu solus me regas, tu solus me dirigas, tu solus me allicias, tu solus totum cor meum habeas animarum zelator. In te solum pectus meum dulcoretur, in te solum quiescat cor meum, totum repleas animum meum, cum impetu ascendam ad te centrum et regnum omnium animarum; ergo *adveniat regnum tuum, fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra*. Hoc volo, hoc desidero, hoc totis animi visceribus concupisco, ut in me, de me et pro me, non mea, sed tua, fiat voluntas, totus tuus sim, totus in tuum solum tendam honorem. Ad hoc factus sum, ad hoc natus sum, ut solum tuum requiram honorem. Jam non flectar ad meum appetitum, jam non proprium requiram commodum, jam non considerem amicorum affectum, non cogitem quid amarum, vel dulce; honorificum vel vile; sed solum nitar in omnibus tuum beneplacitum adimplere, difficile vel leve; asperum vel suave; sed cum impetu, et desiderio ferventi et animi anxietate curem perficere quae tuae voluntati sunt placita. Hoc solum mihi suave, hoc solum sit jucundum, hoc solum mihi leve, hoc delectabile, et amabile in quantumcumque asperis, difficilibus et arduis tuam requiram perficere voluntatem. O gaudium, et jucunditas, et exultatio medicinalis totum et totaliter, semper, et ubique exponere me ad omnem tuum honorem, quem possim modo aliquo effectui mancipare! O utinam solus possem omnia tua ministeria, mi Domine, adimplere! Magis gaudeo, magis approbo, amplius totis artibus et visceribus concupisco me totum impendere tuo honori, me divinae tuae satisfacere voluntati quam et quantumcumque caelestibus et divinis deliciis jucundari. Si enim pro te, mi domine, totaliter lacerer, et passiones et mortes quascunque ad tuum honorem reciperem, de eis magis gauderem quam de quacunque delectatione quam etiam in patria habere possem, nisi fortasse in illa delectatione tantum aut plus cederet ad tui honorem; et hoc etiam non ratione delectationis, sed ratione tui honoris optarem; non enim factus sum ad meam vanitatem consolandam, sed ad tuam magnificentiam honorandam. Quid mihi majus? Quid mihi dulcius? Quid mihi amabilis quam totum in tuum honorem resolvere? O gaudium! O tripudium, omne mihi jubulare solatium, quod possim aliquid quanta-

cunque difficultate facere ad tuum honorem. Hoc est angelorum gaudium, cœleste desiderium, patriæ præmium posse tibi totaliter obsequi, totaliter in te ferri, tuæ voluntati plenarie conformari, et tuum honorem et magnificentiam admirari. Non dubito, imo certus sum, quod plus gaudent angeli et animæ sanctæ de magnificentia tui honoris quam de magnificentia gloriæ suæ. Et ideo *fiat voluntas tua sicut in cælo et in terra. In cælo*, scilicet in cœlestibus spiritibus. *Et in terra*, scilicet in nobis hominibus: scilicet tuæ voluntati adeo libenter, et ferventer et voluntarie obsequamur, et tuæ voluntati totaliter conformemur secundum possibilitatem nostræ virtutis.

6. *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* O quam bene ordinat, quam eleganter conjungit hæc verba præmissis! Et quamvis de pane materiali et spirituali possit exponi, de sacramentali tamen pane maxime exponamus ad præsens. Et, ut dixi, hic in Deo est egregius ordo. Quis adeo dignus est, quis adeo humilis est ad susceptionem hujus sacramenti ad offerendum Filium Deo Patri, ut ille qui, sicut supradictum est, se totaliter in Deum ordinavit quantum ad intellectum, affectum, et effectum, qui se totum Deo obtulit, totum se sacrificio concremavit, qui in se annihilatus est, et totus in Deum illatus est, qui jam non quæ sua sunt quærit, sed quæ Jesu Christi (*Philip. 11*)? Ille vero in hoc sacrificio potest Jesum Christum recipere, Jesum Christum rogare, Jesum Christum pro se et aliis Deo offerre. Et ideo petitioni isti verus Magister præposuit: *Sanctificetur nomen tuum*, etc., et optime subjungit, et illis verbis conjungit: *Panem nostrum*, etc. Qui ex Ægypto peccatorum exivit, ibi *sanctificetur nomen tuum*, et mare Rubrum inundantium tempestatum submersis Ægyptiis sicco pede transivit, ibi *adveniat regnum tuum*; et in deserto contemplationis soli Deo intendit, et se totum Deo dedit, ibi *fiat voluntas tua sicut in cælo et in terra*. Jam in hoc deserto esuriens, manna, scilicet panem cœlestem, a cœlesti Patre requirit; ibi *panem nostrum quotidianum da nobis hodie*. Qui etiam in Ægypto aliquando super ollas carniū sedit, nec illis spreto solum panem vivum, qui de cælo descendit, exquirat, postulat et acquirit. O inaudita Christi dignatio! O mira jubilatio mentis! Deus meus, sponsus meus, amor meus, factus est cibus meus. Sanctorum præmium, angelorum gaudium, Dei Patris Verbum est nutrimentum meum. Lux mundi, Sol cœli, Sapientia Dei, est refectio mei animi. Proles Virginea, redemptio humana, cœli gloria, facta est cibatio mea. Quid ultra affecto? Quid ultra me allicere potest? Absit a me, Domine, ut ex quo cor meum habet tam nobilem cibum, quod circa aliud in toto mundo afficiatur! Quomodo, obsecro, post tam nobilissimum, et sufficientissimum, et suavissimum, et dulcissimum cibum, potest cor meum circa vana, turpia et immunda delectari? Quomodo, obsecro, potest

cor meum ad momentum ab isto cibo nobilissimo separari? Et si super non possum ipsum sacramentaliter sumere, saltem cor meum ipsum spiritualiter non desinat ruminare. In veritate mirum et plus quam mirum videtur quanto præ dulcore et nimio ardoris fervore cor non deficit in hoc cibo. Tu solus, bone Jesu, sis cibus meus, et refectio mea; te solum esuriam: te avide, et insatiabili appetitu comedam, et semper famelicus sim tui. Quid te dulcius? Quid te suavius? Quid te amabilius, bone Jesu? Te solum volo comedere, te solum cupio masticare. Tu mihi semper dulcescas in corde. Solus odor tuus deberet reficere totum mundum, quanto magis cibatio tua! Si in verbo quod procedit ex ore tuo reficimur et vivimus (*Matth. 14*), quid erit te ipsum Verbum æternum ore recipere, et cordis dentibus masticare? Quomodo non sic cor meum delectatur in te, ut omnia obliviscatur præter te? Si aliquid terrenum, imo similitudo terreni, tantum aliquando cor meum occupat ut aliarum rerum obliviscar, quomodo tua verissima præsentia non me tantum reficit et inebriat ut totius mundi obliviscar, et etiam mei? Hunc ergo, Pater cœlestis, panem quotidianum hodie nobis concede. Sed *hodie*, Domine Deus, da nobis hunc panem, ut in præsentia et semper præsentia habeamus. Sit semper præsens spiritualiter saltem hic cibus, ut nunquam sciat præteritum vel futurum. Sed *hodie* dicit bonus Jesus, ut dicamus: Cur, quæso, tantum festinas esse nobiscum? Quare non differis usque cras, quid enim in nobis vides? Quid in nobis sentis, quid in nobis agnoscis, quod tantum nostro es inebriatus amore? Quid nobiscum lucraris? Quid in nobis reperis? Quem fructum de nobis habebis, quod nescis tardare? Si sic amor nostri te urget ut differre nequeas quin statim velis esse nobiscum, cum quibus nullum habes lucrum, nos autem qui sumus fetidissima sanies, et indigni, etiam tua creatura quantumcunque vilissima nominari, quomodo differimus, ex quo tantum hoc desideras, esse tecum, cum te summum bonum, sine macula speculum, angelorum solatium impetremus. Tu ergo, bone Jesu, differre non vis ut ostendis; nec nos amplius differre volumus. Hodie ergo te petimus, ut hodie habeamus. Non enim cassa est instructio tua, sed esset, si peteremus et non impetremus. Quia ergo te statim petimus et desideramus, et hoc ipsum tu cupis, accede ad cor nostrum; quia ad te ascendit cor nostrum. Tu enim inebriatus es nostri, et nos tui amore. Te ergo ad nos, et nos ad te cum impetu ducis, o pondus amoris, et jam omni mora sublata mutuus sit amplexus, et inter tua brachia deficit anima mea, absorpta amoris fervore. Cum enim sensi amplexum tuum, eradicasti animum meum, primo cibasti, deinde inebriasti, tandem tuis amplexibus et osculis soporasti animam meam, et in tuis brachiis requiescit. Non eam, quamvis indignam, abjicis. Non eam refugis, sed ad te stringens clamas, et dicis: *Adjuro vos, filia Jerusalem, ne*

suscitetis. nec erigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit (Cant. III).

7. Sed adhuc admiror clementiam tuam, bone Jesu. Quare dixisti *quotidianum*? Nunquid vis quotidie cibus noster esse? Nonne sufficit tibi si per unam diem in nobis habitas, et moraris nobiscum? Quare semper vis esse nobiscum? quid fecimus tibi? Quid dicam de tanta benevolentia nescio, quia in illis thesauris clementiæ deficit animus meus, ut non possit parvam considerare scintillam, tanta est abyssus eis, et ideo nihil scio dicere, nisi, ex quo sic semper vis esse nobiscum, nos omni tempore simus tecum, et nunquam a te Sponso benignissimo, cibo suavissimo recedamus. Ita, Domine, nos tuo amore, et devotione glutines tecum, ut nec a te possimus recedere, nec velimus. Sic ergo *panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, etc.

8. *Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus*, etc. O bone Jesu, nobilissimum cibum nobis indignis servulis tuis benignissime et instantissime obtulisti. Sed quid? Timeo ad convivium Esther reginæ, ut Aman, invitari (Esth. VII), etsi illa, bone Jesu, non sit intentio tua, tamen timeo. Quid ergo? convivium opulentissimum paratum est. Nuntii, scilicet angeli sancti mihi instant; esuries me excitat, et compellit; tamen accedere non præsumo, quia peccavi. Quid ergo faciam? angustix mihi sunt undique; sed certe quid eligam scio. Ibo enim ad Patrem meum cælestem, de quo supra dictum est: *Pater noster, qui es in cælis*, et dicam: *Pater, peccavi in cælum, et coram te. Jam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum ex mercenariis tuis* (Luc. xv), scilicet *dimitte nobis debita nostra*. Sed o felix recognitio culpæ, quæ promeretur patris amplexus. Forte amoris fervore inter amplexus ejus dissolvat et mutabor in virum alium, et aliquatim comedere potero de vitulo saginato. *Dimitte ergo nobis debita nostra*. O mira Dei nostri erga nos dignatio: ipsum contempsimus, et pro vilissima sanie commutavimus; et tamen nobis suadet ut veniam petamus, quia vult nobis debita dimittere cum offensis. Hoc autem noluit angelis elargiri. Quomodo, quæso, bone Domine, potes amplius nos respicere qui ita turpiter a nobis abjicimus te? Ergo ex quo tu ipse suades, *dimitte nobis debita nostra*, dimitte, dimitte nobis, quia jam pro nobis debitum solvisti. Jam te ipsum pro nobis in sacrificium obtulisti. Tu es ipse qui nos doces, ut dicamus *dimitte nobis*, etc.; hoc facere potes. Nonne jam pax facta est? Nonne jam pacis convivium celebratum est, et quotidie celebratur. *Dimitte ergo nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*. O beatum proximi debitum! o felix offensa, quam allegare possimus coram Deo in remissionem debiti nostri. Non ergo hujusmodi fratres contristemus, si nos offendunt homines, si nobis injuriantur, si nos affligunt, rapiunt et accipiunt nostra; sed in eis, quantum est, pro nobis exultemus et gaudeamus, quia dimittendo ea pro-

ximis allegare poterimus dimissionem debiti nostri, Non est dubium quod magnæ virtutis magnæque efficacix est allegatio ista, quam summus advocatus et Judex noster nos docet. Ergo si dimittimus aliis, dimittitur nobis. *Dimitte ergo debita nostra nobis, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*.

9. *Et ne nos inducas in tentationem*. Quid enim, Domine, prodest baptizari, sive lavari a mortuo, si iterum tango mortuum (Levit. xi)? Non sufficit mihi, Domine, ut peccata commissa dimittas, nisi etiam peccata imminentibus custodias. Nam promptissimus sum ad peccatum, et nisi me custodias, sine freno irruam in peccata. Si ergo, Domine, ad probationem, et humilitatem et exercitationem nostram vis et permittis nos tentari, non tamen in tentationem nos permittas inferri. Quid enim profuit Aman, qui a rege Assuero super omnes principes fuit elatus, cum postea inflatus superbia fuerit suspensus in ligno? (Esth. VIII.) Quid enim mihi prodesset quidquid in præmissis verbis petivi, nisi in tentationibus me conserves in bono? Ergo *et ne nos inducas in tentationem*. Vis, bone Jesu, ut sic petamus, quia permittis nos multoties tentationibus stimulari, ut ad te recurramus? Omnem modum, et viam, qua possis nos ad te trahere, exeres; quia nos tecum cupis habere. Tentatus ergo ad amplexus paternos fugiam, ut me recipiat fugientem, et timidum exhortetur; et dicam ei: *Et ne nos inducas in tentationem*, etc. Hoc vult, hoc desiderat, hoc expectat Pater meus, ut curram ad refugium, ad complexum et ad sinum ejus, ut totaliter de me diffidens, solum de ipso confidam, ergo *et ne nos inducas*, etc. *Sed libera nos a malo*. Verum est, Domine, quia digni sumus omni malo, quia te contempsimus, omne bonum. Sed vide, clementissime Pater, infinitam misericordiam tuam, non detestabilem nequitiam nostram, et releva a nobis parvulis, nobis infirmis importabile onus, et a malo opprimente, et distrahente, et retrahente, et retardante ad bonum libera nos, filios tuos, ut libere possimus; et maxime ab illo horribili et terribili malo æterno nos libera, ne tua desiderabili visione privemur; quod horrent omnia ossa nostra. Quid enim mihi profuisset tuam creaturam fuisse, nisi te habeam, et totus et totaliter in te ferar in vita æterna, quam nobis concedas, qui es in sæcula benedictus? Amen.

Alia expositio.

Possunt autem omnia supradicta aliter explicari sic: *Pater noster*, præmittitur, ut confidentes accedamus ad ipsum. *Qui es in cælis*, ut quæ sursum sunt quæramus et sapiamus, non quæ super terram. *Sanctificetur nomen tuum*, quantum ad fidei illustrationem: *Adveniat regnum tuum*, quantum ad spei erectionem. *Fiat voluntas tua*, quantum ad charitatis conformitatem et perfectionem. *Panem nostrum*, etc., quantum ad nutrimentum et fulcimentum temperantiæ,

quæ maxime exhibetur in pane eucharistiæ. *Et dimitte nobis*, etc., quantum ad correspondentiam et lancem justitiæ, per hoc quod subditur: *Sicut et nos dimittimus*, etc., *Et ne nos inducas in tentationem*, quantum ad actum prudentiæ, quæ est in præcavendis insidiis. *Sed libera nos a malo*, quantum ad actum fortitudinis, quæ est in tolerandis adversis. Amen.

Alia expositio ejusdem.

Possumus etiam supradictas petitiones exponere pro iis quæ habituri sumus in patria, ut, *Sanctificetur nomen tuum*, quantum ad apertam visionem, quasi dicat: Quod nunc per speculum in ænigmate videmus, pure et sine terra, sine medio aliquo facie ad faciem videamus. *Adveniat regnum tuum*, quantum ad firmam intentionem, ut in æternum regnemus. *Fiat voluntas tua*, quantum ad consummatam dilectionem, quæ plene amante in amatum transformatur; et tunc exponendum est *sicut in celo et in terra*, scilicet sicut in angelis, et in hominibus fiat. *Panem nostrum quotidianum*, etc., quantum ad suavissimam fruitionem; et exponendum est tunc *quotidianum*, scilicet, continuum, quia semper est ibi dies, et exponendum est *hodie* pro æternitate, quæ non habet præteritum vel futurum; sed est tota simul, et melius per præsens notatur. *Et*

dimitte nobis, etc. in quo petitur adventus anni jubilæi, in quo omnia debita dimittuntur veris Judæis, scilicet, prænitentibus et justis et homo homini, et Deus hominibus talibus debita universa dimittent. *Et ne nos inducas in tentationem*, etc., in quo petitur illa paci pulchritudo, de qua dicitur: *Sedebit populus meus in pulchritudine pacis* (Isai. xxxii), etc., ubi non erit amplius Satan, nec malus occurus. *Sed libera nos a malo*, quasi dicat: Duc nos ad illum statum, qui est omnium bonorum congregatione perfectus et omnium malorum privatione jucundus; ubi vere erimus liberati a malo. Hæc autem ultima expositio multam admirationem, miram devotionem, medullarem exultationem et plenam laudis persolutionem requirit. Et sunt in ea miri et inenarrabiles contemplationis thesauri. Sed non sufficere dignus sum eos dispensare, nec ponere ibi os meum immundum maxime cum aula regis Assueri ingredi non audeam, non vocatus (Esth. iv); et ideo simplicitati nostræ sufficiant quæ supradiximus foris in atrio existentes. Ipse autem Christus ad nos inclementiæ signum auream virgam extendat (Esth. v), ut possimus secure ad ipsum intrare, et secum in æternum regnare. Quod ipse præstare dignetur qui est in sæcula benedictus. Amen.

II.

MEDITATIO DE SALUTATIONE B. V. MARIE

Scilicet, *Ave Maria*.

1. *Ave, Maria, gratia plena, Dominus tecum*, etc. Tibi, Domine Deus meus, gratias quas possum refero ex intimis præcordiis meis, qui pro nobis indignis dignatus es nostram naturam assumere, virginali utero bajulari, et ex ea scilicet Virgine nasceris, lacte ejus nutriris, ejus foveri gremio, et ejus subjeci imperio qui omnia conservas, et regis, et qui me fetidissimam saniem, et turpitudinem detestabilem, abominatione plenum et omni venia et clementia indignum dignatus es tantum illustrare ut sciam Matrem habere; hoc mihi indignissimo concessisti ut ipsam possim et audeam salutare. Non enim, Domine, fecisti taliter omni nationi, et hoc summum beneficium non manifestasti eis (Psal. cXLVII). Ubi est, Domine, ille tuus peculiaris populus, quem in manu potenti et brachio extenso de terra Ægypti per desertum in terram promissionis duxisti tot signis et prodigiis magnificentiæ tuæ? (Psal. cXXXV.) Nonne, Domine, iste est populus ille, cui hoc beneficium promisisti? Cur ergo non illis tuis cultoribus, sed nobis idololatriis et infidelibus hoc tuum summum beneficium reserasti? Quare nobis paucis, cum multi et quasi infiniti populi hoc ignorent? Nonne, Domine, universorum es creator, et omnes ad ima-

ginem tuam fecisti? Nonne, Domine, secreta consueverunt pandi amicis? Cur nunc, Domine, inimicis, et maxime mihi, qui a vertice capitis usque ad plantam pedis infectus sum, et totus tendo ad ea quæ sunt tuæ contraria voluntati? Cur, Domine, tam nobile donum, tam excellentem thesaurum tuo infidelissimo servo et nequissimo dedisti? Nonne, Domine, tibi videtur quod non honorem, sed derideam Matrem tuam? Quomodo superbus humilem, imo humilissimam superbissimus, castissimam immundissimus, cœlestissimam, imo divinissimam vanissimus et terrenissimus, sanctissimam impiissimus, Matrem Dei filius diaboli salutare præsumet? Ubi est, Domine Jesu bone, reverentia Matris tuæ? Cur talem salutare permittis? Sed, o piissime Jesu, propter tuam erga nos nimiam charitatem nonne sufficit te omni derisui et omni ostentatui propter nos subjacere; sed Matrem tuam jam ad tuam sedentem dexteram, permittis polluti labiis tractare, ut possis corda nostra tuo et ejus inflammare amore? Non est dubium enim quod indignissimi sumus, et credo firmiter quod nullus sit cœlestis angelus qui eam, ut digna est, valeat salutare: quanto magis ego indignissima creatura?